

* * *

Zopet je prišel vseh mrtvih dan. — Vse je hitelo na pokopališče in tudi jaz sem odšel. Slučajno sem prišel blizu groba, kjer je stala lani mlada, žalostna vdova, katera se mi je tako smilila. Da, tudi letos je stala tam, vendar kako izpremenjena! Lep obrazek ji je pokri-

vala lahka rudečica, okolo malih ustnic se je gibal smehljaj, in mirno je slonela ob roki drugega moža. — »Oj ženske solze«, vskliknil sem, »kdo bi vam verjel!«

Odšel sem dalje tje med siromake. Spomnil sem se groba siromakove žene in poiskal sem ga. O kako osamljen je bil letos ta grob! Saj je bil lani pri

Karlovo most v Pragi; deloma porušen v povodni dné 4. septembra t. l.

njem mož in pa troje malih otrôk! Kaj jo je tudi on že pozabil? — Ne, ne! Stara ženica tam blizu popravlja oča nekatere lučice, pové mi vse. Ta mi pokaže nov grob poleg ubornega križa, s popolnoma enakim križem. Tu je pokopan mož. Ne, ni pozabil svoje žene, le preselil se je z enim otročičem svojim tje k njej v boljšo večnost. Druga dva pa so vzeli ljudje v razna kraja.

Zaplakalo mi je srce v prsih in spomnil sem se tedaj:

»Vas, zabljeni grobovi,
Kjer križ ne kamen ne stoji,
Ki niste venčani s cvetóvi,
Kjer luč nobéna ne hrlí.« —

—è.

VII. Trpka usoda.

»Mati, koliko je že ura?« oglasi se drhtajoč dekliški glas. »Oh, kako sem lačna! Bratca še ni od nikoder; zdi se

mi, da sem zelo bolna; o, kako se mi vrti v glavi, kako me noge bolé, kako sem žejna!»

»Še malo potrpi, da pride Mirček domov«, tolaži jo mati. »Ljudje se bodo usmili prijaznega, v mrazu prezebajočega dečka ter mu podarili kak darek, da si kupimo drv in kruha. Kako je težko šel prosit! Bog se ga usmili!«

Po tem pogovoru med bolno materjo in hčerjo je bilo v sobi tiho kot v grobu.

Milka, tako je bilo hčerki ime, je zaspala pri materi, mati pa je premišljevala svoj in svojih otrok žalostni položaj. Skrb jo je trla, ko je gledala v bodočnost. A nada ji ni ugasnila. Bog ji bode pomagal tako ali tako. Še najrajša bi šla za svojim možem — v večnost, a ljubezen do otrok jo je vnela, da je želela še živeti, da bi videla srečna svoja ljubljenca. Naposled tudi ona zadremlje.

V sobi je bilo kaj neprijetno. Po zakajenih stenah so se svetile vodene kapljice, v zamrzlih oknih so bile nekatere ploče ubite, votli prostor pa s papirjem zamašen. Na ognjišču je bilo nekaj nepomite posode; miza in nekaj slabih stolov je stalo v kotu in dve postelji, skoro brez oprave, sta stali ob zidu. In mrzlo je bilo v tej sobi, mrzlo!

A kdo je tako nesrečen, da mora tukaj bivati? — Mati z dvema otrokoma je revna vdova podčastnikova, kateri je v bitki pri Solferinu padel za domovino. Vdova ni dobila po smrti svojega moža nikake pokojnine, živiti je morala sebe in svoja otroka z delom svojih rok. Dokler je bila zdrava, bavila se je z delom svojih rok uspešno; a ko jo položi bolezen na postelj, začne se grozna beda. Hči Milka si je bila prisluzila

nekaj novcev s pletenjem, a tudi ona je zbolela v najhujšem mrazu.

Nekaj dnij so še imeli živeža, potem so morali stradati. Naposled sprosi svojega sinčka, da je šel prosit milodarov.

Proti večeru prebudi mater mili hčerkin glas. »Oh, še zdaj ga ni«, vzdihne mati; »gotovo se je Mirčku kaj hudega pripetilo; o bridka usoda!«

Kako je bilo materi hudo, ko je gledala lačno hčerko! Sama je bila lačna, a trpela je; tem bolj se ji je smilila bolna hčerka.

Naposled vstane ter se hoče obleči, da bi šla za hčerko jedi prosit. A preveč je bila oslabela: niti obleči se ni mogla. Sedaj je še le vedela, da je tudi sama bolna, kar je bila v svoji materinski ljubezni pozabila. Onemogla leže zopet v posteljo, tolažeč hčerko, sama pa bridko jokajoč.

Kmalu stopi kakor nalašč neka postarna gospa iz ravno iste hiše v mrzlo sobo, da bi naročila nogavic. Kako osupne, zagledavša dve slabotni bolnici! »Za Boga, kaj pa je vama? Kje je Mirček?« vsklikne gospa. Mati pové celo zgodbo ter poprosi gospo juhe za bolno hčerko.

Gospa gre urno po juhe in kruha, mati pa vzbudi hčerko, ki je zaspala zaradi slabosti.

Urno se vrne gospa, prinese juhe in kruha za obe bolnici in drv ter sama zakuri v peč, da bi se soba nekoliko ogrela.

Željno je popila Milka malo juhe, veliko je ni mogla, nekaj je pa zaužila mati; vsega si ni upala, da bi še nekaj ostalo za Mirčka.

Gospa se poslovi in obljubi, da pride zvečer. Mati se nekoliko upokoji, ko odleže mraz, le Mirček jo skrbi čim dalje bolj. Predolgo ga ni domov; tema in mraz ne obetata nič dobrega.

Zvečer pride gospa v sobo. Mati ji urno potoži svojo veliko skrb. Gospa gre po deklo ter jo pošlje v mesto iskat Mirčka.

Čez dobro uro se zasliši na hodniku hoja. »Oh sedaj gre pa Mirček«, pravi vesela mati. Res je prišel Mirček, pa ne sam, ampak prinesla sta ga dva strežaja zmrznenega. »Mirček? kaj pa je tebi?« klikne mati ter se zgrudi v posteljo. »Usmiljeni Bog!« še zaječi in prsi se ji tresoč dvignejo; potem obstane mirno. Milka pa je milo jokala za bratcem. Dobra gospa še pošlje naglo po zdravnika, da bi pomagal, ako se dá še kaj pomagati. A ni bilo treba. Materino srcé je bilo že nehalo bítí. Stopivši k Mirčku pa reče zdravnik: »Škoda za tako mlado bitje, da je zmrz-

nilo! Od mraza je zaspal v snegu; ko se je stemnilo, niso ga ljudje videli in tako je zmrznil.« Tudi pri Milki je rekel, da je že prepozno. In mati? Srčni mrtvoud jo je rešil vseh skrbij in bolečin.

Tretji dan so nesli mater in Mirčka pogrebci na pokopališče, hčerka je pa umirala. Še predno so se pogrebci vrnili, zatisnila je gospa mrtvi deklici oči. Odnegli so jo potem pogrebci ter jo pokopali poleg matere in bratca. Vsi trije, mati, sin in hči počivajo v smrti združeni, drug poleg drugega.

Ali ti niso združeni tudi v nebesih?

More-li biti taka trpka usoda — poslednja usoda človekova?

Podgoričan.

Tri dni pri naših bosanskih bratih.

(Potna črtica. — Spisal J. B.)

Sj Abdô, daj kompu ovamo — brzooo!« — kričal sem nekega lepega jutra v toplem avgustu z vso močjo svojega grla na savskem bregu v prijaznem Kobašu. Kričal sem bosanskemu brodarju, da pribrodi s »kompo«, kateri pri nas rekamo brod, čez Savo in prepelje naš voziček s konji, kočijaža, mojega prijatelja in pa mojo malenkost na ono stran, v ponosno, gorato Bosno. Sava je široka in moj Abdija in njegov sivobrati drug Mohamed imata pač dosti opravila, da spravita veliko, nerodno »kompo« na našo stran; dotlej vas še lahko seznanim s ponosnim Kobašem, kateri se z belimi hišami tako prilega lepemu savskemu bregu. Velike, ponosne hiše, kakoršne

nahajaš samo pri bogatih Posavcih bivše Vojne Krajine, vrsté se v lepem redu prav tik Save. Ne vrsté se pa v eni dolgi ulici, kakor pri drugih graničarskih vaséh, kjer so se smele zidati hiše samo ob cesti, ampak v lepih ravnih ulicah, katere se na mnogih mestih križajo; tako je podoben Kobaš nekakemu mestu. In res nazivali bi ga lahko mestice, ali vsaj lep trg, če ga gledamo iz daljave. Njegovo lepoto posebno povzdigujeta lepa zvonika katoliške in pa pravoslavne cerkve, katerih strehi se lesketata v solnčnem blesku kakor dva svetla biserja. Lep je Kobaš z belimi hišicami, kakor bel labod, ki je razprostrl svoje peroti in se uspenja ob zelenkasti Savi. A da ga vidiš v mesečni noči na